

642 (§ 448)

1. Plus in amicitia valet similitudo morum, quam affinitas (Nep. Att. 5).
2. Plus ibi boni mores valent, quam alibi bonae leges (Tac. Germ. 19)
3. Quid tam tristis es? (Acolastus 112).
4. Dii immortales! Homini homo quid praestat! Stulto intelligens quid interest! (Ter. Eun. 232).
5. Quid opus est nota noscere? (Pl. Mil. 636).
6. In omnibus fere minus valent praecepta, quam experimenta (Quint. 2, 6, 15).
7. Objurgat Epicurus non minus eos, qui mortem concupiscunt, quam eos, qui timent (Sen. Ep. 24, 22).
8. Magnam partem ex iambis nostra constat oratio (Cic. Or. 56, 189).
9. Nihil necesse est mihi de me ipso dicere (Cic. Sen. 9, 30).
10. Ad quasdam res naturam loci pertinet aliquid, ad quasdam autem nihil (Cic. Fat. 4, 8).
11. Nos vero, si quidem in voluptate sunt omnia, longe multumque superamur a bestiis, quibus ipsam terram fundit ex sese pastus varios atque abundantes nihil laborantibus (Cic. Fin. 2, 34, 111).
12. Is, qui propter me aliquid gaudet, plus, quam ego ipse, gaudet (Cic. Fin. 2, 23, 108).
13. Cilices et Arabum natio avium significationibus plurimum obtemperant (Cic. Div. 1, 41, 92).

643 (§ 449)

1. O stultum hominem! dixerit quispiam, et repugnantem utilitati suae! (Cic. Off. 3, 27, 100).
2. O benignam mihi fortunam! O beatissimum me omnium hominum, qui sunt, qui fuerunt, qui erunt! (Klotz, Ridicula litteraria, p. 21).
3. O miram memoriam, Pompōni, tuam! (Cic. Leg. 2, 18, 45).
4. O me miserum, o me infelicem! (Cic. Mil. 37, 102).
5. O virum, Spartam dignum! (Cic. Tusc. 1, 42, 100).
6. O poetam egregium! (Cic. Tusc. 3, 19, 45).
7. O delirationem incredibilem! (Cic. Div. 2, 43, 90).
8. Festivum senem! In honorem filii sui ebrius fit (Sen. Contr. 2, 6 (14), 10=p. 221, 20).
9. O Bruti amanter scriptas litteras! (Cic. Att. 15, 10).
10. O feros animos! O crudelēs cogitationes! O derelictos homines ab humanitate! (Ad Herenn. 4, 8, 12).
11. O te dementem, si tunc mortem times, quum tonat! (Sen. Nat. quaest. 2, 59, 9).
12. Me miseram! quid agam? Inter vias epistolam exicidit mihi: infelix inter tuniculam et strophium collocaveram (Turpilius=Diehl p. 71).

13. A. Heu me infelicem!— B. Sanusne es, qui temere lamentare? (Turpilius apud Cic. Tusc. 4, 34, 73 =Diehl p. 69).
14. Heu me miserum! Cur senatum cogor, quem laudavi semper, reprehendere? (Cic. Phil. 7, 4, 14).
15. Ciceronis epistolam tibi remisit: O te ferreum, qui illius periculis non moveris! (Cic. Att. 13, 30, 1).
16. Miseros interdum cives, optime de republica meritos, in quibus homines non modo res praeclarissimas obliviscuntur, sed etiam nefarias suspicantur! (Cic. Mil. 23, 63).

Дательный падеж. Dativus

(§§ 450—466)

Дательный непрямого объекта

644 (§ 450)

1. Nemo nimiae fortunae credere debet (Val. Max.).
2. Non omnibus eadem placent nec conveniunt quidem (Plin. Ep. 6, 27, 4).
3. Qui ipse sibi sapiens prodesse non quit, nequidquam sapit (Cic. Fam. 7, 6, 2=Diehl p. 42).
4. *Ingratus unus omnibus miseris nocet* (Syr. 274).
5. Imperare sibi maximum imperium est (Sen. Ep. 113, 30).
6. Sibi servire gravissima est servitus (Sen. Nat. quaest. 3, praef. 17).
7. Mendaci homini, ne verum quidem dicenti, credere solemus (Cic. Div. 2, 71, 146).
8. Et prima vitae tempora et media patriae, extrema nobis imperitare debemus, ut ipsae leges monent (Plin. Ep. 4, 23, 3).
9. Invident homines maxime paribus aut inferioribus (Cic. De or. 2, 52, 209).
10. *Credere fallaci gravis est dementiae famae* (Bell. p. 17).

645 (§ 450)

1. Quid est oratori tam necessarium, quam vox? (Cic. De or. 1, 59, 251).
2. Somnus refectioni necessarius est (Sen. Tranq. 17, 6).
3. Quod omnibus necesse est, idne miserum esse uni potest? (Cic. Tusc. 1, 49, 119).
4. Terram, quae vitibus apta est, etiam arboribus est utilis (Colum. 5, 10).
5. Nulla lex satis commoda omnibus est (Liv. 34, 3, 5).
6. Proditores etiam iis, quos anteponunt, invisus sunt (Tac. Ann. 1, 58).
7. Paupertas mihi gravis est (Sen. Rem. 10, 1).

8. Flammā fumo proximā est (Pl. Curc. 53).
9. Paupertas nulli malum est, nisi repugnanti (Sen. Ep. 123, 16).
10. *Unā salus victis — nullam sperare salutem* (V. Aen. 2, 354).
11. Lacedaemonii id potius intuebantur, quod ipsorum dominationi, quam quod universae Graeciae utile erat (Nep. 2, 7, 6).
12. Ipsā mihi tractatio litterarum salutaris fuit (Cic. Brut. 4, 15).
13. Homini cibus utilissimus simplex (Plin. N. H. 11, 117, 282).
14. Oculi et vestigia domini — res agro saluberrimae (Colum. 4, 18).
15. Fortitudini contrariā est ignaviā et justitiae — injustitiā (Cic. Inv. 2, 54, 16⁻).
16. *Cur tibi tam levis est, cur tam jucundā senectus?* (Bell. p. 20).
17. Di, ut noster ille divinus dixit Epicūrus, neque propitii cuiquam esse solent, neque irati (Cic. Pis. 25, 59).
18. Vae vicisti (Liv. 5, 48, 9).
19. *Te sine, — vae misero!* — mihi lilia nigrā videntur
Pallentesque rosae nec dulce rubens hyacinthus (Calpurn. Ecl. Nisard=Nemesian. Ecl. 2, 44, Poetae lat. min. v. 3, p. 181).

Дательный падеж при глаголах, требующих по-русски других падежей (§ 451)

646 (§ 451a)

1. Vobis vestrisque liberis ignoscitis facile, patres conscripti (Liv. 25, 6, 9).
2. Maximo semper amico victis regibus populisque ignovistis (Liv. 37, 45, 8).
3. Ante hos sex menses maledixisti mihi (Phaedr. 1, 1, 10).
4. *Ignoscito saepe alteri, nunquam tibi* (Appendix Syri 204).
5. Hunc ipsum orabo, huic supplicabo, amorem huic narrabo meum (Ter. Andr. 312).
6. Dies stultis quoque mederi potest (Cic. Fam. 7, 28, 3).
7. Familiare est hominibus omnia sibi ignoscere, nihil aliis remittere (Vell. 2, 30, 3).
8. Caesar, facillime inopiae frumentariae sese mederi posse, existimavit (Caes. B. G. 5, 24, 3).
9. *Altis qui maledicunt, faciunt sibi convicium* (Appendix Syri 53).
10. Imitari potius avi mores debebas, quam optimo et clarissimo viro maledicere (Cic. Dej. 10, 28).
11. Gratulamur tibi felicem reditum (Erasm. 1, 6).
12. O mi Cicero, gratulor tibi, quum tantum vales apud Dolabellam (Cic. Fam. 9, 14, 3).
13. Bonis nocet, qui malis parcat (Sen. Mor. 114).
14. Nec labori meo nec periculo usquam peperci (Liv. 37, 53, 15).
15. Non aetate confectis, non mulieribus, non infantibus pepercerunt (Caes. B. G. 7, 28, 4).

16. *Quorum virtuti belli fortunā pepercit, eorundem libertati me parcere certum est* (Ennius ap. Cic. Off. 1, 12, 38=Diehl p. 22).
17. Dico, illum adolescentem, quum ad illud prandium crudior venisset et sibi non pepercisset, aliquot dies aegrotasse et ita esse mortuum (Cic. Cluent. 60, 168).
18. Tibi persuāde, esse te mihi carissimum (Cic. Off. 3, 33, 121).
19. Mihi ita persuāsi, Romūlum fundamenta jecisse nostrae civitatis (Cic. N. D. 3, 2, 5).
20. Critōni nostro non persuasi, me hinc avolaturum neque quidquam mei relicturum (Cic. Tusc. 1, 43, 103).
21. Themistocles persuasit populo, ut pecunia publicā classis centum navium aedificaretur (Nep. 2, 2, 2).

647 (§ 451b)

1. Caesar intellegebat, omnes fere Gallos novis rebus studere et ad bellum celeriter excitari, omnes autem homines naturā libertati studere et condicionem servitutis odisse (Caes. B. G. 3, 10, 3).
2. A primo tempore aetatis juri studere te, memini (Cic. Leg. 1, 4, 13).
3. Germani ab parvulis labori ac duritiae student (Caes. B. G. 6, 21, 3).
4. Cur operā philosophiae sit danda, nescio (Cic. Fin. 3, 3, 11).
5. In foro amicis operam da (Pl. Trin. 651).

648 (§ 451c)

1. Amulius fratris filiae, Reae Silviae, per speciem honoris, quum Vestālem eam legisset, perpetuā virginitate spem partūs adimit (Liv. 1, 3, 11).
2. Judices saepe propter invidiam adimunt diviti, aut propter misericordiam addunt paupēri (Ter. Ph. 2, 1, 46=276).
3. Quid mihi aufert, qui ridet? (Petron. 61).
4. Non vox ullā excidit ei (=Darēi matri), non oris color vultusve mutatus est, sedit immobilis (Curt. 4, 15, 11).
5. *Quod imprōbis eripitur, donatur probis* (Syr. 579).
6. Etiam sapientibus cupido gloriae novissimā exiit (Tac. Hist. 4, 6).
7. Vulgo audio dici, diem adimere aegritudinem hominibus (Ter. Heaut. 421).
8. Di immortales et vestris et hostium imperatoribus mentem ademerunt (Liv. 9, 9, 10).
9. Naturalem quandam voluptatem habet lusus jocusque; quorum frequens usus animis omnem vim eripiet (Sen. Tranq. 17, 6).
10. Liberālis est, qui quod alteri donat sibi detrahit (Sen. Clem. 1, 20, 3).
11. Pecuniam si cuiquam fortunā adēmit aut si alicujus eripuit inju-

riā. tamen, dum existimatio est intēgrā, facile consolatur honestas egestātem (Cic. Quinct. 15, 49).

12. *In pretio est dives, desunt suā praemia doctis* (Bell. 61).
13. Omnes boni, quantum in ipsis fuit, Caesārem occidērunt; aliis consilium, aliis animus, aliis occasio defuit; voluntas — nemini (Cic. Phil. 2, 12, 29).
14. Satis constat, ne Ciceroni quidem obtrectatōres defuisse (Tac. Dial. 18).
15. *Irātus quum ad se rediit, sibi tum irascitur* (Syr. 303).
16. Nunc meā mater iratā est mihi (Pl. Cist. 1, 1, 103=101).
17. Non jam metuo, ne tu illi succenseas; illud vereor, ne, tibi illum succensere aliquid, suspicere (Cic. Dej. 13, 35).
18. Nec vero audiendī, qui graviter irascendum inimicis putabunt, idque magnanīmi et fortis viri esse censebunt (Cic. Off. 1, 25, 88).
19. Irascimur aut intempestive accedentibus, aut impudenter rogantibus (Cic. Off. 1, 25, 88).
20. *Nec tamen trascor: quis enim succenset amanti?* (Ov. Her. 16, 35).
21. Irasci amicis non temere soleo, ne si merentur quidem (Cic. Phil. 8, 5, 16).
22. Nobis succenset senex omnibus (Ter. Ph. 546).
23. *Nubere vis Prisco: non miror, Paullā sapisti.*
Ducere te non vult Priscus, et ille sapit (Medulla facetiarum 184).
24. Mulieres in India plures singulis solent esse nuptae (Cic. Tusc. 5, 27, 78).
25. Hostis est uxor, invitā quae viro nuptum datur (Pl. Stich. 140).
26. Lex est, ut orbae, qui sint genere proximi, eis nubant (Ter. Ph. 125).
27. Filio tuo quum reipublicae causā faveo, tum etiam tuā (Cic. Phil. 10, 2, 4).
28. Qui diligebant hunc, illi favebant (Cic. Com. 10, 29).
29. Animadverto, quosdam huic favere sententiae (Cic. Phil. 14, 1, 3).
30. Milites muro oppidi portisque appropinquarunt (Caes. B. G. 7, 47, 3).
31. Nostri consules regem inimicissimum, moenibus jam appropinquantem, monuerunt, a veneno ut caveret (Cic. Fin. 5, 22, 64).
32. Rhenus, ubi Oceano appropinquavit, in plures defluit partes (Caes. B. G. 4, 10, 4).
33. Hostes, praedā ex proximis locis raptā, appropinquare Urbi non ausi (sunt) (Liv. 3, 8, 8).

Дательный падеж при глаголах, требующих в пассиве
непрямого объекта

649 (§ 452)

1. Indignis si male dicitur, male dictum id esse dico. Verum, si dignis dicitur, bene dictum est (Pl. Curc. 513).
2. Neque tamen ulli civitati Germanorum persuaderi potuit, ut Rhenum transiret (Caes. B. G. 5, 55, 2).

3. Regnare in caelo Jovem vulgus existimat: id et doctis pariter et indoctis persuasum est (Lact. Inst. 1, 11=p. 23 Gersdorf).
4. Cui parci potuit ex iis, qui nullum ante finem pugnae, quam morientes, fecerunt? (Liv. 21, 14, 4).
5. Invidetur commodis hominum ipsorum, studiis autem eorum ceteris commodandi favetur (Cic. De or. 2, 51, 207).
6. Etiam superioribus invidetur saepe vehementer, et eo magis, si intolerantius se jactant (Cic. De or. 2, 52, 209).
7. Bellovacis persuaderi, ut diutius morarentur neque suis auxilium ferrent, non poterat (Caes. B. G. 2, 10, 5).
8. Facile persuasum (est) Galae ut, mitteret exercitum (Liv. 24, 49, 4).

Дательный падеж при глаголах, соединяющихся с разными
падежами в разных значениях

650 (§ 453)

1. Vir bonus utilitati omnium plus, quam unius alicujus aut suae, consulit (Cic. Fin. 3, 19, 64).
2. Vobismet ipsis et vestris liberis ceterisque civibus consulere debetis (Cic. Dom. 17, 45).
3. Omnes, qui reipublicae consulunt, cari nobis esse debent (Cic. De or. 2, 40, 168).
4. Salutī perpetuae potius, quam brevi voluptati consulendum est (Metellus Numidicus apud Aul. Gell. 1, 6, 2).
5. Qui suae salutī recte consulit, non potest non universae societati, cujus pars est, consulere (Ernesti, Initia doctrinae solidioris, p. 440).
6. Optime rebus mortalium consuluit naturā (Tac. Ann. 1, 79, 10).
7. Ne magis irae vestrae, quam famae consulatis (Sall. Cat. 51, 7).
8. *Consulo te doctum, tibi consulo, dum tuā curo* (Versus memorialis).
9. *Sibi non cavere et aliis consilium dare stultum est* (Phaedr. 1, 9, 1).
10. *E vitio alterius disce cavere tibi* (Broeder, Lect. Lat. p. 78).
11. Duae sunt leges de sepulchris, quarum alterā privatorum aedificiis, altera ipsis sepulchris cavet (Cic. Leg. 2, 24, 61).
12. Huic puero, qui est ei vitā suā multo carior, metuit (Cic. Sulla 31, 88).
13. Atheniensis Clisthēnes Junōni Samiae, quum rebus timēret suis, filiarum dotes credidisse dicitur (Cic. Leg. 2, 16, 41).
14. Qui concidentem vulneribus Pompejum vidērant, sibi timebant (Cic. Tusc. 3, 27, 66).
15. Romulus legatos circa vicinas gentes misit, qui societatem conubiumque novo populo peterent. Nusquam benigne legatio auditā est; adeo simul spernebant, simul tantam in medio crescentem molem sibi ac posteris suis metuebant (Liv. 1, 9, 2—5).
16. Jacet in maerore frater meus neque tam de sua vita, quam de mea, metuit (Cic. Att. 10, 4, 6).

17. Consulite vobis, prospicite patriae (Cic. Cat. 4, 2, 3).
18. Nec vero universo generi solum, sed etiam singulis a dis immortalibus consuli et provideri solet (Cic. N. D. 2, 65, 164).
19. Patres sunt, qui vos, Quirites, in colonias mittunt, sedem senectutis vestrae prospiciunt (Liv. 4, 49, 14).
20. Caesar, frumento exercitui proviso, in Italiam profectus est (Caes. B. G. 6, 44, 3).
21. Meos libros tibi tam valde probari gaudeo (Cic. Att. 6, 1, 8).
22. Philosophiae semper vaco (Cic. Div. 1, 6, 11).

Дательный падеж при *dono*, *circumdo* и т. п.

651 (§ 454)

1. Consul laudatum tribunum decem bubus aureaque corona donat (Liv. 7, 26, 10).
2. Omnes Thessaliae civitates interfectum Pelopidam coronis aureis et statuis aeneis liberosque ejus multo agro donarunt (Nep. 16, 5, 5).
3. Cohortem duplici stipendio, frumento, veste, cibariis militaribusque donis amplissime donavit (Caes. B. C. 3, 53, 6).
4. Stultissimus est, qui hominem aut ex veste, aut ex condicione, quae vestis modo nobis circumdata est, aestimat (Sen. Ep. 47, 16).

Дательный падеж при прилагательных, соединяющихся также и с род. пад.

652 (§ 455)

1. Boni improbis, improbi bonis amici esse non possunt (Cic. Lael. 20, 74).
2. Formosis levitas semper amica fuit (Prop. 3, 8, 26).
3. Pauci ex multis sunt amici homini, qui certi sint (Pl. Pseud. 1, 3, 156=390).
4. Non fortunae, sed hominibus esse amicum decet (Nep. Att. 9).
5. Illud perlibenter audivi, te esse Caesari familiarem (Cic. Fam. 7, 14, 2).
6. Iracundia est inimica consilio (Cic. Marc. 3, 9).
7. Mala sunt vicina bonis (Bind. 1000).
8. Est aliquid — patriis vicinum finibus esse (Ov. Pont. 2, 7, 65).
9. Omnibus in rebus voluptatibus maximis fastidium finitimum est (Cic. De or. 3, 25, 100).
10. Finitima sunt falsa veris (Cic. Acad. 2, 21, 68).
11. Videtis, nihil esse morti tam simile, quam somnum (Cic. Sen. 22, 80).

12. Non semper similes parentibus liberi nascuntur (Calpurnii Declam. 2=p. 523 Lemaire).
13. Nihil similius est insano, quam ebrius.
14. Non ovum tam simile ovo (Quint. 5, 11, 30).

Дательный падеж при сложных глаголах

653 (§ 456)

1. Dii hominesque illi affuere pugnae (Liv. 7, 26, 8).
2. Navalibus proeliis omnibus affui (Liv. 37, 53, 15).
3. Audaci incepto, praeter opinionem omnium, affuit fortuna (Liv. 38, 16, 14).
4. Addit sceleri scelus (Liv. 1, 3, 11).
5. Quid oleum flammae adicimus? (Hieron. = Otto, p. 253).
6. Quid, si huic oneri novum accesserit? (Plin. Ep. 5, 8, 9).
7. Athenienses omnibus semper publicis consiliis divinos quosdam sacerdotes adhibuerunt (Cic. Div. 1, 43, 95).
8. Ejus sententiae libenter assensus sum (Cic. Phil. 11, 6, 15).
9. Pertinax non ero, tibi quoque, si mihi probabis ea, quae dices, libenter assentiar (Cic. Fin. 1, 8, 28).
10. Medici gravioribus morbis periculosas curaciones et ancipites adhibere coguntur (Cic. Off. 1, 24, 83).
11. Veterum Romanorum epulis fides ac tibias adhibere moris fuit (Quint. 1, 10, 20).
12. Assentior Platoni, nihil tam facile in animos, teneros atque molles fluere, quam varios canendi sonos (Cic. Leg. 2, 15, 38).
13. Mihi talis aliquando fortuna affulsit (Liv. 30, 30, 15).
14. Prometheus affixus (esse) Caucaso traditur (Cic. Tusc. 5, 3, 8).
15. Poeta peccat, quum prohi orationem affingit improbo, stultove sapientis (Cic. Or. 22, 74).
16. Siciliam ferunt quondam Italiae adhaesisse (Justin. 4, 1, 1).
17. Aegyptus per Octavianum Augustum imperio Romano adjecta est, praepositusque ei Cn. Cornelius Gallus (Eutrop. 7, 7).
18. In pestilentia curandum est, ne correptis jam corporibus et morbo flagrantibus assideamus, quia pericula trahemus a flatuque ipso laborabimus (Sen. Tranq. 7, 4).
19. Tuscus ager Romano adjacet (Liv. 2, 49, 9).
20. Mari aquam addere (Bind. 1798).
21. Pedibus iunior addidit alas (V. Aen. 8, 224).
22. Ingenii dotes corporis adde bonis (Bell. 60).

654 (§ 456)

1. Libertatem non solum ab hominibus, verum etiam a bestiis expeti atque omnibus rebus anteponi, videtis (Cic. Agr. 2, 4, 9).
2. Asia tam opima est et fertilis, ut et ubertate agrorum et varietate fructuum facile omnibus terris antecellat (Cic. Pomp. 6, 14).

3. Potestis ignōtos notis, inīquos aequis, inimicissimos huic imperio bonis ac fidelibus et sociis et civibus anteferre? (Cic. Font. 10, 32).
4. Mors servitūti antepōnenda est (Cic. Phil. 11, 10, 24).
5. His omnibus rebus vitam anteposui meorum civium (Cic. Dōm. 36, 96).
6. Quaeritur, sitne aequum amīcos cognātis anteferre (Cic. Part. 19, 66).
7. Leges omnium salūtem singulorum salūti antepōnunt (Cic. Fin. 3, 19, 64).

655 (§ 456)

1. Non omnis aetas ludo convēnit (Pl. Bacch. 129).
2. *Diversos diversā juvant: non omnibus annis Omnia convēniunt* (Maximiani Eleg. 1, 103=Poëtae lat. min. v. 5, p. 321).
3. Non omnibus aegris eādem auxilia conveniunt (Cels. 3, 1=p. 75, 8).
4. Mulier muliēri magis congrūit (Ter. Ph. 793).
5. Ex parente meo et ex aliis viris ita accēpi, munditias mulieribus, viris laborem convenire (Sall. Jug. 85, 40).
6. Parvā magnis saepe rectissime conferuntur (Cic. Or. 4, 14).
7. Iudices sibi constare et superioribus consentire iudiciis debuerunt (Cic. Cluent. 22, 60).
8. His principiis reliquā consentiebant (Cic. Phil. 1, 1, 2).
9. *Vivere naturae si convenienter oportet, Novistine lōcum potiorem rure beāto?* (Hor. Ep. 1, 10, 12).
10. Convenienter naturae vivere: id habet hanc, ut opīnor, sententiam — cum virtute congruere semper (Cic. Off. 3, 3, 13).

656 (§ 456)

1. Numquid dies noctesque impendo turpibus conviviis? (Sen. Contr. 9, 15=p. 160, 18).
2. Iniquissimā haec bellorum condicio est: prospērā omnes sibi vindicant, adversā uni imputantur (Tac. Agr. 27).
3. Minimis etiam rebus pravā religio insērit deos (Liv. 27, 23, 2).
4. Fateor, insitam esse nobis corporis nostri caritātem (Sen. Ep. 14, 1).
5. Sunt ingeniis nostris semina innāta virtūtum (Cic. Tusc. 3, 1, 2).
6. Multā curā summo imperio inest, multi ingentes labores (Sall. Hist. 2, 41=p. 47 Dietsch).
7. Hannibal magnum terrōrem injēcit exercitui Romanorum (Nep. 23, 5, 2).
8. Thebanorum genti plus inest virium, quam ingenii (Nep. 15, 5, 2).
9. Nos onēra quibusdam bestiis, nos juga imponimus (Cic. N. D. 2, 60, 151).
10. Celerem sagittam impōnit nervo (Ov. Met. 8, 381).

11. In nostra aetāte difficile est mutare animum et, si quid est penitus insitum moribus, id subito evellere (Cic. Qu. fr. 1, 13, 38).
12. Tum vidi ac multo ante prospexi, quanta tempestas excitaretur, quantā impendēret procellā reipublicae (Cic. Har. 3, 4).
13. Dionysius aureum Jovi Olympio detraxit amicūlum eique laneum pallium injecit, quum, id esse aptum ad omne anni tempus, diceret (Cic. N. D. 3, 34, 83).
14. Caesar appropinquare dicebatur, magnusque terror incidit Pompei exercitui (Caes. B. C. 3, 13, 2).

657 (§ 456)

1. Saepe interfui querēlis meorum aequalium (Cic. Sen. 3, 7).
2. Nasus ita locatus est, ut quasi murus oculis interjectus esse vidatur (Cic. N. D. 2, 57, 143).
3. Timoleon, quum aetate jam provectus esset, sine ullo morbo lumina oculorum amisit. Quam calamitatem ita moderāte tulit, ut neque eum querentem quisquam audiērit, neque eo minus privātis publicisque rebus interfuerit (Nep. 20, 4, 1).
4. Quid tandem agebatis, aut cui sermōni nos intervēnimus? (Cic. Rep. 1, 13, 19).
5. Staius intervēnit nonnullorum querēlis, quae apud me de illo ipso habebantur (Cic. Qu. fr. 1, 2, 2).
6. Nox proelio intervēnit (Liv. 23, 18, 6).
7. Itinēris finem sperate campum, interjacentem Tibēri ac moenibus Romanis (Liv. 21, 30, 11).
8. Erat brumae tempus et nivālis dies in locis, Alpibus Appenninoque interjectis (Liv. 21, 54, 7).
9. Apud majores nostros juvenis ille, qui foro et eloquentiae parabatur, imbūtus jam domesticā disciplinā, deducebatur a patre vel a propinquis ad eum oratorem, qui principem in civitate locum obtinebat. Hunc sectari, hunc prosēqui, hujus omnibus dictionibus interesse sive in iudiciis, sive in contionibus assuecebat, ita ut altercatiōnes quoque excipēret et jurgiis interesset (Tac. Dial. 34).
10. *Interpōne tuis interdum gaudia curis, Ut possis ānimo quemvis sufferre laborem* (Dion. Cato 3, 6).

658 (§ 456)

1. Neque mihi ullā obsistet amnis, neque mons, neque adeo mare, nec calor, nec frigus metuo neque ventum neque grandinem; imbrem perpetiar (Pl. Merc. 5, 2, 18=859).
2. Omne vitium ebrietas et incendit et detēgit, obstantem malis conatibus verecundiam remōvet (Sen. Ep. 83, 19).
3. Omni virtuti vitium opponitur (Cic. Fin. 3, 12, 40).
4. Umbrā terrae, soli officiens, noctem efficit (Cic. N. D. 2, 19, 49).

5. Nec mentis quasi luminibus officit altitudo fortunae et gloriae (Cic. Rab. Post. 16, 43).
6. Offensa reipublicae sempiterna nox erat (Cic. Amer. 32, 91).
7. Animo spes, timor obversantur (Tac. Hist. 2, 80, 3).
8. Contentio tam diu sapiens est, quamdiu aut proficit aliquid, aut, si non proficit, non obest civitati (Cic. Balb. 27, 60).
9. Alexander, dum obequitat moenibus, sagittam ictus est (Curt. 8, 10, 6).
10. O quantum caliginis mentibus nostris obicit magnam felicitas! (Sen. Brev. 13, 7).
11. Vicia nobis sub virtutum nomine obrupunt (Sen. Ep. 45, 7).
12. *Blanda quies furtim victis obrepsit ocellis* (Ov. Fast. 3, 19).
13. *Haud facile emergunt, quorum virtutibus obstat, Res angustam domi* (Juv. 3, 164).

659 (§ 456)

1. Privato usui bonum publicum postponitur (Tac. Ann. 6, 22 (16) 4).
2. A Manlio posthabita est filii caritas publicae utilitati (Liv. 8, 34, 2).
3. Valerius Horatiusque consules libertati plebis suas opes postferebant (Liv. 3, 64, 3).
4. Arabia nulli gentium postferenda (est) (Plin. N. H. 143).

660 (§ 456)

1. Di immortales, homini homo quid praestat! stulto intelligens quid interest! (Ter. Eun. 2, 2, 1 = 232).
2. *Praetulit arma togae, sed pacem armatus amavit* (Pompejus) (Lucan. 9, 199).
3. Quantum praestiterint nostri majores prudentiam ceteris gentibus, tum facillime intellegatis, si cum illorum Lycurgo et Draco et Solone nostras leges conferre volueritis (Cic. De or. 1, 44, 197).
4. *Praeferre patriam liberis regem decet* (Sen. Tro. 341).
5. Viri magni, nostri majores, non sine causa praeponebant rusticos Romanos urbanis (Varro R. R. 2, 1, 1).
6. *Ignotum tibi tu nos praepone nonis* (Dion. Cato 1, 32).
7. Pecuniam praefere amicitiae sordidum existimant (Cic. Lael. 17, 63).
8. Ut magistratibus leges, ita populo praesunt magistratus (Cic. Leg. 3, 1, 2).
9. Prudentiam omnes, qui cuique artificio praesunt, debent habere (Cic. Fin. 4, 27, 76).
10. Fasces praetoribus praeferebantur (Cic. Verr. 5, 9, 22).
11. Hamilcar, Hannibalis filius, Carthaginensis, primo Punico bello, sed temporibus extremis, admodum adolescentulus, in Sicilia praesse coepit exercitui (Nep. 22, 1, 1).
12. Patris post obitum Hannibal equitatus omni praefuit (Nep. 23, 3, 1).

13. Thebae, quamdiu Epaminondas praefuit reipublicae, caput fuit totius Graeciae (Nep. 15, 10, 4).
14. Caesar Brutum adolescentem classi Gallicisque navibus praeficit (Caes. B. G. 3, 11, 5).
15. Caesar Brutum Galliae praefecit, Sulpicium — Graeciae (Cic. Fam. 6, 6, 10).
16. Epaminondas propter invidiam cives sui praeficere exercitui noluerunt (Nep. 15, 7, 1).
17. Juventus, quae in agris manuum mercede inopiam toleraverat, privatis atque publicis largitionibus excitata, urbanum otium ingrato labori praetulerat (Sall. Cat. 37, 7).
18. O di immortales! vos in tantis tenebris erroris et inscientiae clarissimum nomen praetulistis menti meae (Cic. Sulla 14, 40).
19. Statui, Quirites, me vestram voluntatem et reipublicae dignitatem et salutem provinciarum atque sociorum meis omnibus commodis et rationibus praefere, oportere (Cic. Pomp. 24, 71).
20. Ajunt, patriam amicitiae praeponeendam esse (Cic. Fam. 11, 28, 2).

661 (§ 456)

1. Nihil semper floret: aetas succedit aetati (Cic. Phil. 11, 15, 39).
2. *Segnius irritant animos demissa per aurem, Quam quae sunt oculis subjecta* (Hor. A. P. 180).
3. *Incendis per ignes, Suppositos cineri doloso* (Hor. Od. 2, 1, 7).
4. Fax, filiae nuptiis accensa, rogo patris subdita est (Justin.).
5. Rivus, subjectus castris Scipionis, progressus nostrorum impediabat (Caes. B. C. 3, 37, 3).
6. Nolite stultitiam ac temeritate vestram omnem Galliam perpetuae servituti subicere (Caes. B. G. 7, 77, 9).
7. Defetigatis in vicem integri succedunt (Caes. B. G. 7, 85, 6).
8. Succumbere doloribus eosque humili animo imbecilloque ferre miserum est (Cic. Fin. 1, 15, 49).
9. Anatum ova gallinis saepe supponimus (Cic. N. D. 2, 48, 124).
10. Nec corpori soli subveniendum est, sed menti atque animo multo magis (Cic. Sen. 11, 36).
11. *Nunc senior gladioque latus scutoque sinistram, Canitiem galeae subicitoque meam* (Ov. Tr. 4, 1, 73).
12. Non debet excusationes vitio philosophiam suggerere (Sen. Ep. 123, 17).
13. *Saepe solent auro multa subesse mala* (Tib. 1, 9, 18).

662 (§ 456)

1. Alexander Magnus omnes, qui proelio superfuissent, crucibus affixit (Justin. 18, 3, 18).
2. Cannenses campos acervi Romanorum corporum tegunt, nec su-

persūmus pugnae, nisi in quibus trucidandis et ferrum et vires hostem defecerunt (Liv. 22, 59, 8).

3. *Et, quamquam superest ingens audaciā menti, Pallor in attonitae virginis ore sedet* (Ov. Tr. 3, 9, 17).
4. Qui precabantur, ut sibi sui libēri superstites essent, superstitiōsi sunt appellati (Cic. N. D. 2, 28, 72).

Dativus commodi: лица

663 (§ 458)

1. Quidquid discis, tibi discis (Petron. 46).
2. Meā domus tibi patet, mihi clausa est (Cic. Amer. 50, 145).
3. Mihi cane et populo, mi Brutel (Cic. Brut. 50, 187).
4. *Vive tibi et longē nomina magna fūge* (Ov. Tr. 3, 4, 4).
5. Dulce amārumque unā nunc mīscēs mihi (Pl. Pseud. 63).
6. Loquor de docto homine et eruditō, cui vivere est cogitare (Cic. Tusc. 5, 38, 111).
7. Mihi discipūlus, tibi sodālis periit, huic filius (Pl. Bacch. 484).
8. *Mors est jam requiēs, vivere poenā mihi* (Maximiani Eleg. 1, 4 = Poētae lat. min., v. 5, p. 316).
9. Bellum tibi ex victoria nascitur (Curt. 7, 8, 21).
10. Ver apērit navigantibus maria (Plin. N. H. 2, 47, 122).
11. *Esto, ut nunc multī, dīves tibi, paupēr amicis* (Juv. 5, 113).
12. *Qui metuens vivet, liber mihi non erit unquam* (Hor. Ep. 1, 16, 66).
13. Feris quoque ac barbāris hominibus poēmāta tamen, misericordiam interdum et lacrimas commōvent (Muretī or. 11 = vol. 2, 99).
14. *Nocentem qui defendit, sibi crimen parit* (Syr. 458).
15. *At tu, dum prīmi flōret tibi temporis aetas, Utērel* (Tib. 1, 8, 47).
16. *In morte alterius spem tū tibi ponēre noli* (Dion. Cato 1, 19).
17. *Ferreā cistā — auri custos tibi; ferreā portā; Ferreā totā domus; ferreus est dominus* (In avarum. Owen = Eclogae poētarum latin. recentioris aevi, p. 170).
18. Egōmet sum mihi imperator, idem egōmet mihi oboedio (Pl. Merc. 853).
19. Sint nobis isti magni homines, ut sunt (Cic. Rep. 3, 3, 4).
20. Sapientibus conscientīā ipsa factorum egregiorum amplissimum virtutis est praemium (Cic. Rep. 6, 8, 8).
21. *Grandibus exīgui sunt pisces piscibus escā* (Sententia poētica in Broederi Lection. Lat. p. 77).
22. Domus domīnis aedificata est, non muribus (Cic. N. D. 3, 10, 26).
23. Nemo errat uni sibi, sed dementiam spargit in proximos (Sen. Ep. 94, 54).
24. *Crimina qui cernunt aliorum nec sua cernunt, Hi sapiunt aliis desipiuntque sibi* (Owen in Bell. p. 17).
25. *Judicibus lites, aurīgae somnia currūs* (Claud. VI cons. Honorii, praef. 5).

Dativus commodi: вещи

664 (§ 458)

1. Multorum aures clausae veritātī sunt (Cic. Lael. 24, 90).
2. Erras, Clodi: non te iudices Urbi, sed carcēri reservarunt (Cic. Att. 1, 16, 5).
3. Qui virtutem suam publicari vult, non virtuti labōrat, sed gloriae (Sen. Ep. 113, 32).
4. Non sum uni angūlo natus: patriā meā totus hic mundus est (Sen. Ep. 28, 4).
5. *Aurēa sunt vēre nunc saecūla. Plurimus auro Venit honos* (Ov. A. A. 2, 277).

Dativus commodi, близкий к genetivus

665 (§ 459)

1. Tunc dentes mihi cadebant (Pl. Men. 1116).
2. Mihi in corde facit amor incendium (Pl. Merc. 590).
3. *Lux est, taurus arat: nox est, requiescit; arātor Libērat emeritō servitō colla bovi* (Poētae lat. min. v. 2, p. 222. Peto Alb. v. 99).
4. *Cuius dolori remēdium est patientiā* (Syr. 108).
5. Ex belluarum corporibus multā remedia morbis et vulneribus elicimus (Cic. N. D. 2, 64, 161).
6. Rufus ad amīcos deferebat, se esse herēdem Fadio Gallo (Cic. Fin. 2, 17, 55).
7. Hannibal pollicitus est, brevi caput Italiae omni Capuam fore (Liv. 23, 10, 2).
8. Lacrimis opplet os totum sibi (Ter. Heaut. 306).
9. *Num, tibi quum fauces arit sītis, aurēā quaeris Pocūlā?* (Hor. Sat. 1, 2, 114).
10. Hostis illis (=Romanis) acerrimus ero (Liv. 40, 15, 7).
11. Ipse mihi asciam in crus impēgi (Petron. 74).
12. Augustus rempublicam Tiberio reliquit, qui privignus ei fuerat (Eutrop. 7, 10).
13. Tuo viro oculi dolent (Ter. Ph. 1053).

Dativus possessivus

666 (§ 460)

1. Nulli est homini perpetuum bonum (Pl. Curc. 189).
2. Dives est, cui tantā possessio est, ut nihil optet amplius (Cic. Parad. 6, 1, 42).
3. Aegrōto dum animā est, spes esse dicitur (Cic. Att. 9, 10, 3).

4. Plus animi est inferenti pericūlum, quam propulsanti (Liv. 28, 44, 2).
5. Talis hominibus fuit oratio, qualis vitā (Sen. Ep. 114, 1).
6. Huic filium scis esse? Mihi cum eo jam usque a pueritia fuit semper familiaritas (Ter. Heaut. 181—183).
7. In tanta saeculorum serie nullus Hispānis dux magnus praeter Viriatum fuit (Justin. 44, 2, 7).
8. *Nimum boni est, cui nihil est mali* (Enn. ap. Cic. Fin. 2, 13, 41 = Diehl p. 39).
9. Satis est tibi in te, satis in legibus praesidii (Cic. Fin. 2, 26, 84).
10. Nulla mihi tecum, Cato, potest esse dissensio (Cic. Fin. 4, 22, 60).
11. Mihi fuit cum Aquinio amicitia (Cic. Tusc. 5, 22, 63).
12. Est mihi tecum pro aris et focus certāmen (Cic. N. D. 3, 40, 94).
13. Nullā est societas nobis cum tyrannis (Cic. Off. 3, 6, 32).
14. Satis superque est sibi suarum cuique rerum, aliēnis nimis implicari molestum est (Cic. Lael. 13, 45).
15. Milvo est quoddam bellum quasi naturāle cum corvo (Cic. N. D. 2, 49, 125).
16. Quo minus honoris erat poētis, eo minora studia fuerunt (Cic. Tusc. 1, 2, 3).
17. Pro libertate magnanimis viris omnis debet esse contentio (Cic. Off. 1, 20, 68).
18. Est maritimis urbibus etiam quaedam corruptelā ac demutatio morum: admiscuntur enim novis sermonibus ac disciplinis et importantur non merces solum adventiciae, sed etiam mores (Cic. Rep. 2, 4, 7).
19. *Si tibi parvā est res, est tibi magnā quies* (B. 3138).
20. *Adde, quod est senibus rerum prudentiā major, Solus et, artifices qui facit, usus adest* (Bell. 2; cf. Ov. A. A. 2, 675).
21. *Immodicis brevīs est aetas et rarā senectus* (Mart. 6, 29).
22. Mos antiquis fuit, usque ad meam servatus aetatem, primis epistulae verbis adicere: «Si vales, bene est; ego valeo» (Sen. Ep. 15, 1).
23. Naturā est omnibus unā (Juv. 13, 166).
24. Artaxerxi, regi Persarum, centum quindecim filii fuere, sed tres tantum justo matrimonio suscepti (Justin. 10, 1, 1).
25. In te artem unam, egregie mirabilem, compēri, semper tibi majorem in adversis, quam in secundis, animum esse (Sall. Ep. ad Caes. p. 146 Nisard).

Дательный падеж при *nomen est*

667 (§ 461)

1. Ei morbo nomen est avaritiā (Cic. Tusc. 4, 11, 24).
2. Caesennius et Clodius, cui nomen est Phormio, nihil de vi dixerunt (Cic. Caecin. 10, 27).
3. Alexandrum, qui apud Pheraeos in Thessalia tyrannidem occupā-

rat, uxor suā, cui Thebe nomen fuit, noctu occidit (Cic. Inv. 2, 49, 144).

4. Trojā huic loco nomen est (Liv. 1, 1, 5).
5. Demarātus duos filios genuit; nomina his Lucūmo atque Arruns fuerunt (Liv. 1, 34, 2).
6. Servus (Manus ei nomen erat) indicavit, dominos id incendium fecisse (Liv. 26, 27, 7).
7. Salinātor Livio inditum (est) cognōmen (Liv. 29, 37, 4).
8. Gordium nomen est urbi (Curt. 3, 1, 12).
9. Terra circumfusā undique est hac spirabili naturā, cui nomen est aer (Cic. N. D. 2, 36, 91).
10. Samnites Maleventum cui nunc urbi Beneventum nomen est, perfugerunt (Liv. 9, 27, 14).
11. Quid? de Apollonio, cui Gemino cognōmen est, praeteriri potest? (Cic. Verr. 5, 7, 16).
12. Erat tum in castris inter primōres juvenum Cn. Marcius, cui cognōmen postea Coriolāno fuit (Liv. 2, 33, 5).
13. A Carthagine in Sardiniam classis missa (est) duce Hasdrubale, cui Calvo cognōmen erat (Liv. 23, 34, 16).
14. Duo sunt Roscii, quorum alteri Capitōni cognōmen est (Cic. Amer. 6, 17).
15. Attus Clausus, cui postea Appio Claudio fuit Romae nomen, ab Regillo, magnā clientium comitatus manu, Romam transfugit (Liv. 2, 16, 4).
16. Tiberius Sempronius, cui Longo cognōmen erat, cum Hannōne Poeno prospere pugnat (Liv. 23, 37, 10).
17. Legati ad Hannibālem missi (sunt) Heraclitus, cui Scotino cognōmen erat, et Crito (Liv. 23, 39, 3).
18. Puero, ex ea genito, Alexandro fuit nomen (Curt. 8, 10, 36).
19. Numitoris filiā duos pueros enixa est. Nomina pueris — alteri Remo, alteri Romūlo fuere (Justin. 43, 2, 3—7).
20. Flumini a celeritate, quā defluit, Tigri nomen est inditum, quia Persica lingua «tigrin» sagittam appellant (Curt. 4, 9, 16).

Dativus auctoris

668 (§ 463)

1. Quidquid in hac causa mihi susceptum est, id ego omne me reipublicae causā suscepisse, confirmo (Cic. Pomp. 24, 71).
2. Cui non sunt auditae Demosthēnis vigiliae? (Cic. Tusc. 4, 19, 44).
3. Ex ea disputatione, quae mihi nuper habita est in Tusculano, magnā videbatur, mortis effectā contemptio (Cic. Tusc. 2, 1, 2).
4. Longe aliā omnia inquirenti comperta sunt, quam quae a legatis sociōrum audierat (Liv. 23, 43, 6).
5. Est ambulans ad hunc modum sermo ille nobis institutus (Cic. Tusc. 2, 4, 10).

6. Nox unā Hannibālī sine equitibus atque impedimentis acta est (Liv. 21, 34, 9).
7. Metello jam antea cognitum erat genus Numidarum infidum (Sall. Jug. 46, 3).
8. Mihi, ut Urbi satis esset praesidii, consultum ac provisum est (Cic. Cat. 2, 12, 26).
9. *Artibus ingēnuis quaesita est gloriā multis* (Ov. Pont. 2, 7, 47).
10. Ante scriptā epistulā ex duabus tuis prior mihi legi coepta est (Cic. Att. 16, 13a).
11. Mihi inter virtutes grammatici habebitur aliquā nescire (Quint. 1, 8, 21).
12. *Barbārus hic ēgo sum, quia nōn intelligor ulli* (Ov. Tr. 5, 10, 37).
13. Semper in his studiis laboribusque viventi non intellegitur, quando obrēpat senectus (Cic. Sen. 11, 38).

Dativus ethicus

669 (§ 465)

1. Quid mihi L. Pauli nepos quaerit, quomōdo duo soles visi sint? (Cic. Rep. 1, 19, 31).
2. Quid ait tandem nobis Sannio? (Ter. Ad. 2, 4, 12=276).
3. Is mihi etiam queritur! (Cic. Verr. 1, 60, 156).
4. Ego tibi oratorem sic jam instituum, ut, quid efficere possit, ante perspiciam. Sit enim mihi tinctus littēris, audierit aliquid, legerit (Cic. De or. 2, 20, 85).
5. At tibi repente paucis post diebus, quum minime exspectarem, venit ad me Caninius (Cic. Fam. 9, 2, 1).
6. Hic mihi etiam Q. Fufius pacis commōda commemorat (Cic. Phil. 8, 4, 11).
7. Tum mihi undique, clamore sublāto, turbam invadite ac sternite omnia ferro! (Liv. 24, 38, 7).
8. Ubi mi est filius? (Pl. Bacch. 244).
9. Quid agis Micio? Cur perdis adolescentem nobis? (Ter. Ad. 1, 1, 35=60).
10. Scin=(scisne), ubi nunc sit tibi tuā Bacchis? (Ter. Heaut. 4, 6, 16=820).

Dativus finalis

670 (§ 466a)

1. Galli gallinacēi terrori sunt etiam leonibus, ferarum generosisimis (Plin. N. H. 10, 47).
2. His difficultatibus duae res erant subsidio, — scientiā atque usum militum (Caes. B. G. 2, 20, 3).
3. Locus ipse erat praesidio barbāris (Caes. B. G. 6, 34, 6).

4. Ex negotiis, quae ingenio exercentur, in primis magno usui est memoriā rerum gestarum (Sall. Jug. 4, 1).
5. Unā erat magno usui res praeparata a nostris (Caes. B. G. 3, 14, 5).
6. Apud Graecos in scenam prodire ac populo esse spectaculo nemini fuit turpitudini (Nep. Praef. 5).
7. Alter alteri odio est (Pl. Truc. 48).
8. Potestne bonum cuiquam malo esse? (Cic. Parad. 1, 1, 7).
9. Et ex tuis littēris et ex illius, ad me missis, intelligo, magnae curae ei salutem meam fuisse (Cic. Fam. 9, 24, 1).
10. Te nunc aliōquor, Africāne, cuius mortui quoque nomen splendōri ac decōri est civitāti (Ad Herenn. 4, 15, 22).
11. Mihi ita persuadeo, eam rem laudi tibi potius, quam vituperationi fore (Cic. Fam. 13, 73, 2).
12. Plerisque hominibus Gallis, prae magnitudine corporum suorum, brevitās nostra contemptui est (Caes. B. G. 2, 30, 4).
13. Amicitiae nostrae memoriam spero sempiternam fore, idque eo mihi magis est cordi, quod ex omnibus saeculis vix tria aut quattuor nominantur paria amicorum (Cic. Lael. 4, 15).
14. Omnibus curae est, et maximae quidem, quae post mortem futura sint (Cic. Tusc. 1, 14, 31).
15. Eloquentiā principibus maximo ornamento est (Cic. Fin. 4, 22, 61).
16. Quem tibi aut deum aut hominem auxilio futurum putas? (Cic. Verr. 4, 45, 101).
17. M. Aemilius non ad insequendum sibi tarditatem pedum, sed ad fugiendum impedimento fore putabat (Cic. Rab. Perd. 7, 21).
18. L. Roscio mors, ob rempublicam obitā, honori fuit (Cic. Phil. 9, 2, 5).
19. Verisimile non est, odio fuisse parenti filium sine causis multis et magnis (Cic. Amer. 14, 40).
20. Utrum amicitias clarorum virorum calamitati hominibus, an ornamento esse mavultis? (Cic. Balb. 28, 65).
21. Pergite, adulescentes, atque in id studium, in quo estis, incumbite, ut et vobis honori, et amicis utilitati, et reipublicae emolumento esse possitis? (Cic. De or. 1, 8, 34).
22. Est mihi magnae curae, ut ita erudiatur Lucullus, ut patri respondeat (Cic. Fin. 3, 2, 8).
23. Fortitudini fortunā quoque esse adjumento solet (Ad Herenn. 3, 5, 9).
24. *Esse solent magno damna minora bono* (Ov. Rem. 672).

671 (§ 466b)

1. Lacedaemoniis crimini datum (est), quod arcem Thebanam induciarum tempore occupassent (Justin. 8, 1, 5).
2. Vitio mihi dant, quod mortem hominis necessarij graviter fero atque eum, quem dilexi, perisse indignor (Cic. Fam. 11, 28, 2).

3. Memini, gloriari solitum esse Hortensium, quod nunquam bello civili interfuisset: hoc illi tribuebatur ignaviae (Cic. Fam. 2, 16, 3).
4. Matrōnis Corinthiis Medēā persuāsit, ne sibi vitio illae vertērent, quod abesset a patria (Cic. Fam. 7, 6, 1).
5. Postquam divitiae honori esse coeperunt, paupertas probro haberi coepit (Sall. Cat. 12, 1).

672 (§ 466c)

1. Equitatu, quem auxilio Caesari Aedui miserant, Dumnōrix praecerat (Caes. B. G. 1, 18, 10).
2. P. Sullā, quem castris praefecerat Caesar, auxilio cohorti venit cum legionibus duabus (Caes. B. C. 3, 51, 1).
3. Marcius maturavit collēgae venire auxilio (Liv. 9, 43, 10).
4. Timotheus Ariobarzāni auxilio profectus est (Nep. 13, 1, 3).
5. Pericles agros suos dono reipublicae dedit (Justin. 3, 7, 9).
6. Praetor juvēni equum eximium dono dat (Liv. 23, 15, 15).
7. Locum insidiis circumspectare Poenus coepit (Liv. 21, 53, 11).
8. Quidam, praesidio castris relictī, in potestatem hostium venerunt (Liv. 22, 59, 9).
9. Vercingetōrix locum castris deligit paludibus silvisque munitum (Caes. B. G. 7, 16, 1).

Творительный падеж. Ablativus

(§§ 467—499)

Ablativus separationis

673 (§ 469a)

1. Censores Mamercum tribu moverunt (Liv. 4, 24, 7).
2. Caesar nonnullos signiferos ignominiam notavit ac loco movit (Caes. B. C. 3, 74, 1).
3. Siculi, se moveri possessionibus, avitis suis sedibus ac dis penatibus negant oportere (Cic. Agr. 2, 21, 57).
4. In eā conjuratione fuit Q. Curius, quem censores senatu probri gratia moverant (Sall. Cat. 23, 1).
5. Loco ille (=Catilinā) motus est, quum est ex Urbe expulsus (Cic. Cat. 2, 1, 1).
6. Virtus nunquam vi ullā labefactari potest, nunquam demoveri loco (Cic. Phil. 4, 5, 13).
7. *Omnia tempus edax depascitur, omnia carpit. Omnia sede movet, nil sinit esse diu* (Anth. 232).

8. Populus Atheniensis Phociōnem et Demetrium Phalerēum patriā propulit (Nep. 19, 3, 2).
9. Timoleon incredibili felicitate Dionysium totā Siciliā depulit (Nep. 20, 2, 1).
10. Fui libenter in tua suburbāna villa malamque pectore expulit tussim (Catull. 44, 7).
11. Ephesii, quum civitate expellerent Hermodōrum, ita locuti sunt: «Nemo de nobis unus excellat» (Cic. Tusc. 5, 36, 105).
12. Aristides nonne ob eam causam expulsus est patriā, quod praeter modum justus esset? (Cic. Tusc. 5, 36, 105).
13. Phalerēus Demetrius, quum patriā pulsus esset injuriā, ad Ptolemaeum se regem Alexandream contulit (Cic. Fin. 5, 19, 54).
14. Regno est expulsus Ariobarzānes rex, socius populi Romani atque amicus (Cic. Pomp. 5, 12).
15. Germani suas copias castris eduxerunt (Caes. B. G. 1, 51, 2).
16. Nihil agere sinit morbus, qui me omnibus abduxit officiis (Sen. Ep. 78, 20).
17. *Non domus et fundus, non aeris acervus et auri
Aegrotō domini deduxit corpore febres,
Non animo curas* (Hor. Ep. 1, 2, 47).
18. Hostes, muro turrique dejecti, in foro ac locis patentioribus constiterunt (Caes. B. G. 7, 28, 1).
19. Scyrum, quam Dolōpes incolebant, Cimon vacuefecit, sessores veteres urbe insulāque ejecit (Nep. 5, 2, 5).
20. Quotiens te pater ejus domū suā ejecit? (Cic. Phil. 2, 18, 45).
21. Decemviri prodeunt in contionem abdicantque se magistratū (Liv. 3, 54, 6).
22. Taurus excussit cervicē securim (V. Aen. 2, 224).

674 (§ 469b)

1. Fabius, nihil aliud precatus populum Romanum, quam ut Appii Claudii litteras audirent, comitio abiit (Liv. 10, 24, 18).
2. Nemo erat, quin statim castris exeundum putaret (Caes. B. C. 1, 69, 3).
3. Hostes magno cum strepitu ac tumultu castris egressi sunt (Caes. B. G. 2, 11, 1).
4. Barbāri nostros navibus egrēdi prohibebant (Caes. B. G. 4, 24, 1).
5. Marius evadere oppido properavit (Sall. Jug. 56, 5).
6. Ne eo quidem tempore quisquam loco cessit, sed circumventi omnes interfectique sunt (Caes. B. G. 7, 62, 7).
7. Eundem (=Brutum) vidi postea Veliae, cedentem Italiā, ne quā oriretur belli civilis causa propter se (Cic. Phil. 10, 4, 8).
8. Decedere provinciā praetor jussus est (Liv. 39, 3, 3).
9. Fustuarium meretur miles, qui signa relinquit aut praesidio decedit (Liv. 5, 6, 14).
10. Si abesse patriā miserum est, plenae miserorum provinciae sunt,